

Op en onder de kansel.

IV,

Men verwondert zich en klaagt er over, dat mannen niet meer in de kerk komen. Men doet allerlei pogingen om hen weer voor de kerk te winnen — maar trots al deze pogingen, trots de geopende deuren, trots de vriendelijke uitnodiging blijven de mannen buiten de kerk en scharen zij zich om andere banieren, want de man wil een zaak dienen.

De zaak van de Sowjet b.v. vindt haar mannen en de zaak van het nationaal-socialisme eveneens. De zaak der techniek is ook zaak van mannen.

Werkelijk een zaak ten arbeid en ten strijde roept, daar staan mannen voor haar klaar. De gemeenschappelijke zaak sticht gemeenschap, niet de verwante psychische en geestelijke structuur, die haars gelijke erkent aan den warmen blik, aan de innige handdruk, aan de noodige vriendelijkheid enz. en die men dan maar al te gaarne in begrijpelijke of ook onbegrijpelijke oppervlakkigheid vervisselt met de gemeenschap des Heiligen Geestes.

De kerk is al het andere eerder dan de gemeenschap der gemoedelijke, warme of zelfs geestelijke structuren, die het altijd met het „hart” te kwaad hebben. De kerk moet, als zij zijn en blijven wil wat zij was en wat zij — goed verstaan — is, toch ook een zaak als fundament hebben.

Zij heeft ook een zaak, die nog harder is dan het staal van het roode of van het zwarte front. Haar fundament is de ééne zaak, de ééne heerlijke zaak waarvoor alle andere zaken moeten verstommen.

Het vertwijfelde en wild geworden individualisme schreeuwt op 't oogenblik naar nieuwe zakelijkheid. Eens was het „Soli Deo Gloria”, toen werden het de „goddelijke” kunst en de rede en de idealen, eindelijk belande men na een enigszins gevaarlijke glijvlucht in het..... menselijk „hart” om te midden der puinhoopen te roepen naar de nieuwe zakelijkheid. Eerst de hemel, toen de Olympus der Grieksche goden, toen het „hart” en nu de nieuwe zakelijkheid. Maar de nieuwe zakelijkheid op zichzelf, n.l. zonder de nieuwe zaak, is een bedenkelijke zaak.

Wij zijn gelukkig in de wetenschap, dat de oude Zaak een nieuwe, de ongehoord oude Zaak een ongehoord nieuwe Zaak worden kan, de Zaak, die wij vergeten en verraden hebben, n.l. dat overal waar Gods Woord, het Woord des Vaders in den Zoon door den Heiligen Geest, de ééne fundamentele zaak is, die alleen als de dagelijks nieuwe Zaak de Kerk fundeert en bewaart, — dat daar ons hart afstand moet doen van zijn fundament, waartoe het gewoonlijk niet genegen is.

Nu vragen de menschen en vooral de mannen van onzen tijd ons: wat is dan uw Zaak? Zij hebben het geloof, dat het hier „ook om een zaak”, ja om de ééne Zaak gaat, ten eenenmale verloren, zooals de kerk zelve het verloren heeft. Wie wil zich er over verwonderen, dat een man, die niet het „geluk” heeft een gemoedelijk-warme zielestructuur te bezitten of niet in staat is overtuigd te geraken van de „goddelijkheid” zijner gevoelens en stemmingen, — wie wil zich er over verwonderen, dat een man, die door de staalharde werkelijkheden van onze dagen ging, voor de ontroering en vrome gemoedstoestanden bedankt?! Deze man is ongetwijfeld niet de massa der mannen, wier zakelijk middelpunt, nader bezien, de geldbuidel is. Maar deze man niet de ooren spitsen, als hij kwam te eten dat de kerk de plaats is, althans moet zijn, waar de ééne Zaak hoorbaar wordt? (Waar zij niet hoorbaar wordt, is geen kerk!) Zou het niet mogelijk zijn, dat juist deze man dienaar van en strijder voor deze ééne Zaak werd, zoo zeker als ook de mogelijkheid bestaat, dat deze man, wanneer hij bemerkt, dat het om deze Zaak gaat, de andere keuze doet en.....haat!?

.....Wat is uw Zaak? zoo vragen zij ons. En wij kennen het antwoord, dat zij zichzelf geven: uw zaak, zeggen zij, dit is uw zaak, uw privaat zaak, uw zielsbehoefte, die wij u niet misgunnen willen. Overigens laten zij ons eenvoudig links liggen. Voor zoover zij bij ons nog werkelijk een zaak vermoeden meenen zij, dat het om een antieke, vervallen en afgeleefde zaak gaat. — Wat zullen en moeten wij antwoorden? Zullen wij bij andere zaken, die deskundiger en beter georganiseerd zijn en meer succes hebben een leening sluiten? Of zullen wij die „betere en nieuwere” zaken, met een christelijk vernisje overtrokken, in de kerk (!), van de kansel (!) als de ééne Zaak offereeren? Of zullen we de schade der Zaak gaan dekken met een leening bij de filosofie, bij de mystiek, bij het socialisme enz.? Of moet ons antwoord uitloopen op de gelijkstelling: onze zaak, dat zijn wij zelf, wij, die niet verstaan en miskend worden, wij, die 't zoo goed meenen, in wier midden het zoo christelijk en geestelijk en warm en gemoedelijk toegaat; onze zaak zijn wij, die zooveel goeds gedaan hebben; (op deze plaats verdient het aanbeveling de goede daden op te som-

men) onze zaak, dat is, ons goede, vrome hart, ons geloof, onze liefde, onze kerk, ons kringetje enz. Alles wat dan volgt: de gansche dogmatiek der ouden of de vrije vroomheid, — is niet van zoovee beteekenis, daar hier alles gelegen is aan het echte fundament. Wee de kerk, als bij het fundeeren de mensch en de menschelijke ziel mee in 'e spel is! —

Over 't algemeen beschouwt men het ook thans nog als een deugd van de prediking, dat zij „ondogmatisch” en „eenvoudig” is. „Eenvoudig” moe zij zeer zeker zijn, zal zij ook worden,” als werkelijk de ééne Zaak in haar aan het woord komt. Maar van deze „eenvoud” willen de meeste menschen niets weten. En „ondogmatisch?” Daarover kan men niet zoo gemakkelijk spreken, omdat men daaronder iets anders verstaat. Maar goed: ondogmatisch, doch in geen enkele omstandigheid en uit geen enkel oogpunt: onzakelijk, d.i. met verraad en verloochening van de ééne Zaak, de Zaak van de éénen, waren, levenden God, des Vaders en des Zoon, en des Heiligen Geestes.

Het is toch zeker niet de bijzondere goddeloosheid van het manlijk gemoed, waarin de kerk de oorzaak moet zien van de vervreemding en vijandschap der mannen tegenover de kerk. Het is niet een natuurlijk vóór-bestemd zijn, tot intellectualisme of twijfelzucht, maar het verraad jegens de Zaak, dat zich nu bitter wreekt. Het is toch niet zóó, dat de „van nature christelijke ziel” in den loop der kerkgeschiedenis nu ook nog gebleken is te zijn: de „van nature christelijke vrouwelijke ziel”. Sommigen zien de vrouw wel als madonna en anderen als de deerne en thans vindt men 't bijzonder diepzinnig en interessant(!) zelfs in de deerne de madonna en ook omgekeerd in de madonna de deerne te zien. Maar zij, die de vrouw verlagen, zijn even dwaas en bezonnen als degenen, die het „eeuwig-vrouwelijk” aantrekt (welk een afgoderij!), voor wie de moederlijkheid een goddelijke categorie is of als erotische categorie de stralenkrans der heiligen draagt en voor wie Solveigt!), de geliefde en moeder, staat aan de zijde van den Vader, die zonden vergeeft. Welk een godslastering! Dat is toch een zeer, zeer simpele, ja averechtsche toepassing van de leer der uitverklezing! En dit is toch wel een jammerlijke, erotische speculatieve kortsluiting: aan de vrouw als vrouw, het Koninkrijk der hemelen te beloven voor en boven den man. Men moet man en vrouw laten blijven wat zij zijn: menschen, zondaren, die beide aangewezen zijn op de ééne Zaak, de Zaak, die geen zaak is, maar de levende God zelf, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

T. O. — V.

†) Vergelijk het slot van Ibsens „Peer Gynt.”

Steunt de Hollandsche Industrie!

**Prima Brandstoffen
tegen Zomerprijzen**

Aanbevelend, **P. VOET**
Westerstraat 41 Purmerend

**Dameskapsalon
H. BAKKER**

— PEPERSTRAAT 42 —

Modern ingericht en voor prima
- vakwerk wordt ingestaan! -

Speciaal voor
PERMANENT WAVE.

**Switzer's
- Koffie-
branderij**

levert
uitsluitend

**de beste
Koffie's!**

SWITZER & Co. PURMEREND

